

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser arbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions e impostos per contribuir als gastos generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevol que siga llur pensar i sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

LO PRIMORDIAL

Si de les flors, de les suaus i exquisides flors aimèm, més que la bellesa de forma i l'esplendor de sos pètals, lo delicat i tendre de son perfum, per ell esser lo qu'els dona valúia, car es sa essència, en els pobles lo qu'els caracterisa com aitals donant-los aquella fortitut necessaria per assolir el triomf, es la bellesa de son ànima, la integritat de son esser, que no ve a esser altra cosa qu'el perfum exquisit revelador d'una voluntat forta i una personalitat definida.

Nostre meridionalisme, que no podem negar-lo malgrat alguns no vulguin en nostre poble reconèixer-lo, ens porta en el curs de nostra actuació reivindicadora, fugint de la serena reflexió, a una tasca efectista i momentània, continguda en una febrilitat política electorera, sens pensar que l'únic profit col·lectiu que d'ella en treiem, es una esplèndida cullita d'odis i rencors que al nèixer entre els qui aital actuació dirigeixen, forçosament repercuteixen en l'ànima del poble, afeblint-la d'aital manera, que no sols esmortueix i mata entusiasmes, sino que, conseqüència lògica, retarda indefinidament el triomf dels ideals que tots volen i diuen defensar.

La preferència donada a lo efímer i circumstancial, ha portat indiscutiblement l'afebliment de nostra ànima; si bé no directíssimament, ha descuidat sa reconstrucció, no defensant-la de la forta influència que en ella deixa sentir el jou del centralisme, que amb sa enderrocadora i constant obra, corromp, mitjansant la immigració, nostres costums, despellant al nostre poble d'aquell alt sentit moral i auster que'l caracterisa.

Nosaltres, que res tenim de pessimistes, car eix té un enemic mortal en la joventut i eixa arma nosaltres la posem arrapada fonament en la nostra ànima, la veiem constantment aquesta extrangerisació de nostre esser Català i la veiem en fets concrets, palpables; i en els instants d'esplai del poble es allà aont es veu la lenta pero constant agonía de lo que cal reconfortar i rejoyenir.

Els divertiments, diem-ho aixís, malgrat les més de les voltes no esser altra cosa que la externa expressió del barbarisme del poble qu'els engendrà, no tant sols obtenen el concurs dels qu'els senten per patriotisme i identificació, l'espectacle, sino per gent Catalana, no d'esperit patriòtic aletargat, sino que si hem de creure ses paraules, senten batre dintre seu un cor rubert d'amor a Catalunya.

Qui cregui amb actuacions electorals que les practiqui; mes, eixes mai deuen otegar la

tasca primordial, qu'els pobles que tenen el dret sacratíssim d'esser reconeguts com aitals, qu'els que treballen per el reconeixement i exigeixen l'ús d'aquest dret, no deuen deixar morir son propi esser, perdent sa fesomia mitjansant l'oblit de sa moral i austeritat que com aital el caracterisa.

De l'Assamblea de Tarragona en sortí l'acort, ja practicat de temps per la Unió Catalana, de dedicar tots els esforços al ressorgiment cultural i social de Catalunya, i a nostre entendre això es lo essencial en tota tasca nacionalista; a ella deuen cooperar tots, absolutament tots, els que's diuen aimants de la Patria, que lo primordial i lo perentori es que l'ànima de Catalunya sia ben Catalana, absolutament Catalana, car si aixís no fos, Catalunya fora un cos inert, quelcom mancat de vida, un instrument inútil per a el perfeccionament i desenrotll de la Humanitat sencera y forçosament desapareixeria com a Nacionalitat viva.

FRANCISCO X. CASAS BRIZ.

Esguards

ERA en la vetlla del dijous passat, que en el Palau de la Música Catalana, la magnanimitat dels nostres artistes posava una pedra an el monument del mes alt poeta de Catalunya en la passada centuria.

A tots ells els hi hem d'estar agraits; pero, sobretot an aquesta María Barrientos, que volant de terra en terra, al passar per la nadiua, s'hi ha aturat a cantar una passada en honor del Poeta,

I «El Cant dels Aucells» —per ell— ressonava tant melodiosament, que hauríeu dit que en la maravellosa gorja de la gran artista Catalana, tots els aucells cantats per el Poeta hi deien, a cant viu, la seva melangia.

Era un moment extassiant; semblava que en la lluminositat de la sala, hi aparegués, com un espectre de llum, la recullida figura del Gran Cantaire, que's seus ulls agraits espurnejaven dugues llàgrimes.

Quan, altra tonada més forta, apagava aquest encís i encenia en els cors la patriòtica flama.

—Catalunya, en el seu temps
Ella sola 's governava...

I els rostres eren il·luminats per el foc de la cansó, com si's trovessin a l'entorn d'una gran foguera. I els ulls, com enlluernats, se tancaven a la claror del Palau per a obrir-se a una claror mes viva.

—«Vull amar-vos—vull cantar-vos—cada dia un himne sant—i a la gloria—quan me moria—serafins m'hi ajudaran», deia el Poeta, en vida. Si aquella nit us va sentir, a vos, María, de segur que us degué pendre per un d'aquests serafins que allà, en la pau eterna,

han d'ajudar-li a cantar el seu misticisme.—

... D'aquesta pedra que, artistes Catalans, aportaren al monument de mossèn Cinto, s'en hauria de desbastar la testa del Gran Romàntic.

Aixís es com s'haurien de fer totes les coses de aquesta Catalunya nostra. Amb la empena del poble i amb la espiritualitat dels seus artistes.

Tant de bo que an aquest homenatge de la nostra Patria al seu apassionat trobador, no hi contribuís per a res el govern espanyol; perque aixís no hauríem de remerciar-li la justícia; an aquest Estat, aont això de la justícia ja es una cosa altament remerciabile.

MAIG.

El Monument a Mossèn Cinto

El projecte d'erigir un monument a la memoria del gran poeta En Jascinto Verdguer Pbre., creiem que mereixerà l'apoi de tots els bons catalans, els quals voldran contribuir ab el seu esforç material a que dita obra sigui digna del qui va dedicada.

La llista de suscripció continua oberta en les nostres Redacció i Administració, pregant a tothom qui vulgui contribuir-hi ho fassi lo mes prompte possible.

ENGLANTINES

JAUME D'URGELL (*)

«Promens: jo, vehent la vostra gran
lealtat e fidelitat e encara per lo gran
amor que a vosaltros, com a ben mere-
xents, he; en part reduptantme que
qualque jornada aquesta Ciutat no fos
entrada e vosaltros no fosseu barre-
jats e malmenats, he deliberat de do-
nar mi e mos bens a mercé del Rei e
liurarme a ell; e perque jo havia votat
nunque llevarme la barba fins fos Rei
e no res, per quan ara so, e de aqui
avant no seré res, lo meu vot es cum-
plit, he pensat sus ara abans isque de
esta Ciutat, ferme la barba.

Promens: no curéu; jo us coman la
muller e mes filles, car la mia persona,
extincta es e perduda e no ha recobre
algú.»

Jaume d'Urgell.

«Fill: ó rei ó res!»

Marquerida d'Urgell.

«Mort e trahyt es lo Regne!»

El Duc de Gandia.

I

La bombarda ha enmudit;
ha triomfat el mes fort;
Balaguer s'ha rendit;
Catalunya s'ha mort,

Al moment d'arrià
la senyera d'Urgell,
del portal d'Aimatà
s'ha badat el ràstrell,

i amb caient abatut,
com lassat i sumís,
sobre el fosso ha caigut
l'ample pont llevadiç.

Al Reial castellà
tot son cants de burdell:
l'estranger ja es tirà
d'un reialme masell...

I en sa tenda arraulit
neguiteia en Ferràn
esguardant fit a fit
el portal del davant.

II

El portal d'Aimatà
veu passar sota d'ell
el darrer Català,
l'últim Comte d'Urgell.

A una mula montat
al Reial fa camí;
porta el cap aixollat
com un frare mesquí:

Si ser rei no ha pogut,
ha quedat satisfet,
i amb orgull de vençut
fins la barba s'ha tret.

Pèl camí entenebrat
silenciosos de por,
tot el poble admirat
l'acompanya amb son plor.

Qui s'inmoia no es ell,
es mes gran la dissort,
el qui 's rèt no es l'Urgell,
es la Patria qui ha mort!

III

Arribat al Reial
de l'intrús avorrit,
en el regi setial
l'ha esguardat fit a fit,
i amb silenci de rei
que sublima al vençut,
sota el pes de sa llei
resignat ha caigut.

Aquell colp de genolls
tot el mon ha estremit;
han vist clar fins els folls
el reialme trait.

Aquell colp funeral
que'l soterra entre els morts,
com butxina destrat
fa esglaiar fins els sorts.

Aquell colp secular
d'una etat que es tan lluny
amb son drinc vibra encar
i en el cor ens retruny...

La bombarda ha enmudit;
ha triomfat el mes fort!
Mes el plet no ha finit:
Catalunya no ha mort!

EDUARD GIRBAL JAUME.

(*) Del llibre «Els VII Pecats y la Jaumada» ara res-
centment publicat.

“Joventut Valencianista”

HEUSAQUÍ una realitat i una esperança. Realitat, per eix nom reunir com mare amorosida, a un gros estol de joventut que sent la anyoransa de la Patria i que, al contemplar-la, sent la tristor del present i vol per Ella l'esplendor d'un passat. Esperança, car del esforç de eixa joventut renaixerà forta i potent d'entre les runes la Valencia lliberada, la Valencia nova, rica i plena.

Tots aquests sentiments que temps fa furgaven en l'èsser d'aquesta joventut, prengueren forma en la reunió celebrada al fi de constituir la entitat aont aixoplugar-se tots aquells qu'els mou i impulsa l'amor a la Patria vera.

Nostra ànima jova, entusiàstica, s'esplaiava davant l'esclat de joventut i amor que dominà en dita reunió celebrada baix el mateix sostre aont treballa, pensa i aixeca amb son saber el temple gran de la Catalunya viva, una altra joventut qual sol anhel i qual sol pensament es la seva Patria; en aquell immens rusc aont tots treballen i qual nom es digne del millor elogi; el benemèrit Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Industria.

La sessió constitutiva fou un crit de redempció i el volgueren santificar oferint un lloc en la presidència a nostra volguda Unió Catalanista.

El programa l'exposà el Concell Directiu nombrat en ella, tot ell format de jovincels entusiastes, entre quins es barregeren sens distinció de classes, del més alt al més baix; es breu i elocuent: pot resumir-se en tres mots: Valencia, Valencia i Valencia.

Alguns foren els que parlaren, entre quins sols podem anomenar, car la memoria ens es traidora, al President, un jove d'ulls guspirejants de patriòtica llum, en Robert Blanquer, i els germans Carsi, infadigables en sa obra, dignament secundats pels demés socis de la novella entitat.

La veu de la honorable Unió Catalanista deixà sentir-se per boca de nostre company i amic en Francisco X. Casas Briz, que la representava. Les seves paraules, la seva definició del mot Patria, la salutació a la entitat i la evocació dels llassos de germanor entre els dos pobles que'ls lliguen a treballar per a la reconstitució del antic imperi, foren llargament aplaudits i ovacionats, esplendorós present de una joventut i just tribut a la entitat que sols treballa i vol la llibertat de Catalunya.

L'Albert Carsi deixà sentir sa veu, i son parlament fou un cant hermosíssim a la perfumada Valencia i un esperonament a tots, per a treballar per a la reivindicació d'Ella.

La llevor tantost sembrada ja ha granat i un periòdic recull tot l'amor i tot l'entusiasme dels joves valencianistes i eix l'han batejat amb el nom de la entitat: *Joventut Valencianista*.

Plè de vida naix a la llum; armat d'amor ve al palenc i palesa proba en son ses planes.

Amb l'orgull que dona la fè en l'ideal, ens diuen sa divisa: Patria i Llibertat; per Elles treballarem sens parar; i tenen, al fer-ho, paraules de lloança per la Terra qu'els hostatja.

La seva «Oració de joventut», aont es desborda l'ànima tota del apassionat valencianista en Durán i Tortajada, es la nostra; com ells, també diem a Catalunya:

—Som la joventut que anuncia un altre temps en el començ d'un camí penós, som els qui l'estimem com a nostra única Patria...—

I al resar-la nosaltres, fem un prec davant la Imatge Santa; que nostres esforços prompte ens portin al instant sublim d'una Valencia nova, abraçada fortament a la Catalunya redi-viva.

Valencians tots: escoltèu la veu de aquests joves i a ells anau, car ells triomfaràn; d'ells son la fè i l'amor i eixes armes sempre duen al triomf.

RENAIXEMENT fa vots fervents per a que ben prompte l'assoleixin; oferint-los son més entusiastic concurs al retornar-los el salut, en nom de la premsa nacionalista Catalana.

PERMÍS (*)

Al parlar-li de tu,
la meva bona mare,
així, avui, m'ha respost
amb sa dolça paraula:
—Jo he fet quant he pogut
per fert' home de vàlua;
si sabs ben bé 'l que't fas,
a mi, no'm desagrada.
El fill qu'ha estat com cal
estimant als seus pares,
sabrà estimar's seus fills
i sé un bon cap de casa.—
M'ha dat el goig mes gran
que podia donar-me,
al parlar-li de tu
la meva bona mare.

JOAQUÍM DELCLÓS I DOLS.

(*) De la col·lecció «Intimes».

Entorn de l'onze de Setembre darrer

III

ENCAR que un xic retrassades aquestes ratlles, venen a finir l'epílec del onze de Setembre darrer de que'ns havèm ocupat en els dos articles anteriors, compleixen el deure contrari, amb el lleal desitg de que puguin iniciar el pròlec als futurs onzes de Setembre.

El tema deixat per avui es de capital importància, i demano per ell, ensemps que benevolença, l'atenció que's mereix.

Afirmen la casi totalitat d'historiadors de Catalunya—en Balaguer, en Bofarull, en Font i Sagué—que en Rafel de Casanova anà a morir al estranger, a Àustria suposen algú d'ells, acullit per l'Arxiduc, qual causa defensaven els Catalans en la guerra de successió; avui es comensa a fer llum an aquesta falsa afirmació, i cal aprofitar-la per aclarir un fet tant important de nostra història.

L'onze de Setembre darrer afirmaven en llurs discursos, personalitats del Catalanisme, qu'el valent Conceller en cap tingué d'emigrar, morint lluny de la Patria.

En la obra «Estudis biogràfics i crítics de Catalans il·lustres», impresa l'any passat a Barcelona, el seu autor senyor Carreras i Bulbena, afirma d'una manera que no dona lloc a dubtes, que l'any 1733 en Rafel de Casanova i Comas exercia d'advocat a Barcelona, citant varies causes en les que intervingué com a tal; afirma també qu'el bon patrici morí a Sant Boi de Llobregat el dia 3 de Maig de 1743, essent enterrat a la església parroquial d'aquell poble en la tomba de l'altar de Nostra Senyora de la Pietat, según altar entrant a mà esquerra, anomenat avui altar de *l'Assumpció*, per venerar-s'hi la Mare de Deu d'Agost.

Fa pocs dies que una entitat nacionalista radical ha acordat per un dels primers dies del mes entrant una visita a dit poble; en aquesta excursió hi seràn convidades totes les entitats catalanistes, i el programa de la mateixa es publicarà oportunament, car el propòsit es visitar la tomba del patrici i a la tarda celebrar un gran miting nacionalista.

S'apropa l'onze de Setembre de 1914 en que farà dugues centúries del pòstum esforç col·lectiu Català de nostre passat, en defensa de la llibertat de Catalunya; temps de fer un monument públic a la memòria dels bons patricis que donaren o exposaren llurs vides en aque-

lles luctuoses gestes, no n'hi hà, però sí que n'hi hà per a—comprobat que les cendres del valent Conceller en cap, reposen tant aprop nostre—traslladar-les a Barcelona, amb la sollemnitat que's mereixen i amb una arca digne d'elles; també n'hi hà per a nomenar una comissió seria que arreplegui, aprofiti i dongui forma viable a l'intent non-nat de les minories nacionalista i regionalista de nostre Ajuntament, de aixecar el monument públic «A la memòria dels Martres de 1714» en qual cim pot col·locarse el bronze d'en Rafel de Casanova, del Saló de Sant Joan, bronze consagrat per nostres homenatges anyals; rescabalar també els marbres que foren de la «Lliga de Catalunya», aont hi hà lapidat el sagrat testament de aquells bons defensors de la Patria, i ja amb aquestos dos preciosos elements i'l producte de la subscripció nacional que serà esplèndida, podríem el dia onze de Setembre de 1914 posar la *primera pedra* del monument, i aquell mateix dia a la tarda, procurant s'acordi fer-lo festiu des d'aleshores,—volèu millor festa Nacional Catalana! o de *Renaixement Català*—aquell dia fallar el concurs de projectes per el monument que serà la més viva plana de nostra història oberta a plè sol, aont podrèm mostrar als Catalanets de menys de dotze anys, el resúm de nostre passat, perquè siguin ells qui escriguin quelcòm digne de lapidar al marbre que espera llis i fret la continuació de nostra història copsada l'any 1714 i ofegada els successius.

Deixèm de banda gelosies mal enteses, i fem i deixèm fer; sabèm que no manca qui's proposa portar a la pràctica idees que aquí s'exposen al corre de la ploma; no cerquem apoi en les esferes massa enlairades per a iniciar aquests treballs; sols fent la feina, predicarèm ab l'exemple.

Malauradament es pren a broma, fins allò que es sempre seriò; un cop estigmatizada una idea ab quatre mots irònics o xavacans, ja no hi ha qui s'atreveixi a defensarla; per honor a la serietat, cal curarnos d'aquestos mals propis d'altres pobles dels que dièm no volèm res, emprò que'ns ho han ben encomanat; i es urgent espurgar-ho de nostre modo d'esser, si es veritat que volèm aixecar-nos de nostre decadentisme i realment *volèm esser*.

J. GRANT I SALA.

“COSES DEL AMPURDÀ” per RAMÓN MASIFERN

VERGELLES

LA CANSÓ DE LA PADRINA RECUITERA

I

—Quan jo'n tenia quinze anys
era 'l mirall de la Vila,
era 'l encant del jovent
i dels vellets l'alegría.
Mes que la garba de Juny
mes rosses trenes lluien,
i era mon cos, vincladís
com lliri-jonc de la riva.
No's feia aplec ni mercat
ont s'hi anyorés la Pubilla:
i quin rondar-me 'l gentiu,
quan me veia tan bonical..

Quan jo'n tenia quinze anys...
era 'l mirall de la Vila!

II

—El meu nom era escampat
per tots els llocs i masies;
i 'ls bons hereus del entorn
no us dic jo si 'm coneixien!
L'un me parlava de *bous*,
l'altre de *anyells* i *cabrides*,
aquet de *pins* i *olivars*.
aquell d'*escreixos* i *lliures*...
Mes jo hi feia un giravolt
al sentir tals bojeríes...
i 'ls mirava de reüll...
i una riàlla esclaffal..

Els bons heréus del entorn
no us dic jo, si'm coneixien!

III

—Per *Les festes del Rosé*,
si n'anava de jolial!
passet curt i de perdíu...
bellugosa i divertida...
La caputxa de punt blanc,
ja ho crec, que m'afavoria!
prou que ho deien tots els ulls

que fins al *Clos* me seguien!
Semblava un niuet de flors
ma engarlandada bassina:
qui hi posava un dineret
una rosa n'escullia...

Per les festes del Rosé
si n'anava de jolial!

IV

—*Recuitera* com jo he estat,
en el mon no'n trobaríeu!
quan s'acostaven *Els Reis*,
quín recuitejà aquells dies:
Ab el cistellet al bras,
b'anc com una satalia,
ja'm trobaveu de bon jorn
per els carrers de la Vila.
El jovent, enllemenit,
tot rera meu me seguí;
mes jo avall, carrer avall,
bo i trescant escoturida.

Recuitera com jo he estat
en el mon no'n trobaríeu!

V

—Va passar ma joventut
sense cap taca ni espina;
i un marit m'en vaig triar,
que, com més va, més m'estima.
Ai minyones del *Veinat*,
si allavors m'haguesseu vist!
Era com un pom de flors,
esquerpa com una griva,
balladora com un fus,
forta com un cor d'alzina,
lleugera com el delit,
i alegre com l'alegría!..

Ai minyones del *Veinat*,
si allavors m'haguesseu vist!..

Mes avui... velleta 'n soc!
Ja no soc d'eix mon, ai trista!

La Sardana dels aucells

UN dia que atravesant una de les Abras dels boscos dels voltants d'Añatuya tornava a bon'hora d'un obratge, vaig deixar que la mula seguís tranquil·lament el camí que coneixia tant bé o millor que jo i després d'assegurar les regnes, vaig fer els preparatius per a fumar un cigarret.

Amb la Pubilla ja som companys d'anys i endevinant que la cosa no duia presa, després d'uns quants passos, va mermar la marxa fent un poc a son gust i mig aturant-se va allargà'l coll per a escapsar alguns brins d'erba.

El lloc era bonic—el bosc, a cada nova manera de rebre la llum del sol, resulta nou a la vista de qui l'entén o de qui'l sab veure—i en aquells moments un sol dels que'n diem de caldera, enfonzava sa vermellenca claror per entre'l bosc atapaït, al meu enfront i a no gaire distancia. De la part d'Añatuya que queda al fons del paisatge, s'alsava com una cortina moradissa d'espessos nuvolots—les fulles dels quebrachos i dels garrofers il·luminades per aquell sol pròxim a la posta, brillaven com mai ressaltant per son vert simpàtic orlades de la voreta d'or que'l sol hi posava amb son polsim incomparable al endinsarse passant entre elles, els troncs i el brancatge—un sentiment me dominava que sols puc comparar-lo amb la pena que deu sentir qui troba un tresor que no pot emportar-se'n o del qui tenint un espectacle meravellós al davant, no sab pintar-lo mes que en un reconet dels ulls, d'aont ben aviat l'esborraran novelles i variades imatges.

Una gran quietut de bella calma, regnava a mon entorn i quan llensant la punta del cigarro i a punt de rependre camí, anava a donar un crit de ¡¡Pubilla!!, un remoreig d'ales semblant a una cascada de fullam, em deixà amb el crit a la gola... Tot un vol de tords vestits amb el seu bell plumatge blau—del mes fondo blau—acompanyats de les seves femelletes d'un color terrós amb puntets de blanc, devallà en forma d'arc omplint l'especie de placeta que allí feia el camí... Uns grapat de moresc que el frontollar dels carros havien caigut d'algun sac mal lligat, era el menú del festí amb que venien a regalar-se i feia bó de veure com se'n repartien els grans; com se'ls disputaven entre saltirons i volades—un piu o un cop d'ala—belluquins, enfeïnats i alegres, tant aviat escampats prenent acituts noves o posats com arplegats de nou en rodones—fins saltant i brincant i

amb moviments de cap com si confessin o mesuressin els salts... Un doll d'alegría d'aquella que en un moment enlaire l'ànima, me tenia encisat... ja no'ls hi faltien mes que les mans (pensava jo)... que al mitj d'aquesta rodona se'n formi un altre i... un esbufec de la Pubilla ho tirà tot a rodar. Sento un refilet que fa, tit-ti-tititit... i la hermosa anella s'envola i s'enlaira perdent-se en un instant.

D'una revolada ja tinc les regnes a la mà i omplint l'espai amb un tró de veu, en lloc de cridar ¡¡¡Pubilla!!! se'ns adonar-me'n exclamo: ¡¡¡Arri Moreu!!!

NICOLAU ORIOL

Delegat de la «Unió Catalanista»
a la República Argentina

Añatuya, 8-9-1912.

Les tres Pubilles

A mon amic Jaume Vergés i Baró

(CONTE)

VEUSAQUÍ que de molts anys enrera, venien establertes al Oest de la vella Europa, tres casetes juntes; la del mig, encara que tenia un frontis rústic i senzill, en les habitacions que contenia s'hi reflexava la gran netedat, i goig donava de mirar de lo ben endressat que estava tot; en aquesta hi vivia la bella i xamosa Montserrat, que, cofoia de sa casa, poc pensava amb els divertiments; si algun cop abandonava son refugi, solsament era pera llibertar a altres companyones que l'aclamaven.

Al contrari pensava la seva veïna Isidra, que la casa que posseïa, encara que molt hermosa i ben decorada del frontis, de dintre era un cau de porqueria de lo mal endressat que estava i la pols que s'ho menjava tot; es clar, com que la pubilla sempre era a les balles, torneigs i tota classe de divertiments, retornarva doncs a sa casa sense cap diner i havia d'acudir a la cuidadosa Montserrat per a que n'hi deixés, i ella bondadosa, creient-se que tot era fet amb bon fi, seguidament corria a feren-hi entrega.

Aquesta operació durà tantes vegades, que un dia, perque no's descobrís el seu malgasto, canvià de ruta i anà a demanar una grossa quantitat, a la veïna de l'altre cantó, la Margot, la seva companya de balles; pero aquesta, si bé malgastava molt, sabia guanyar-ne ab el seu treball. La quantitat li fou concedida, emprò

havent passat molt temps i en vista de que'ls diners no tornaven, la Margot s'encarà seriament amb l'Isidra pera demanarlos-hi; però aquesta manifestà que no'n tenia cap. I allavors, per a calmar la furia de la Margot, proposà la idea fatal d'assaltar la casa de la veïna del mig, per a robarli el fruit de son treball. La Margot, com qu'el que volia era rescatar els diners, s'hi conformà i el dia següent tingué lloc el terrible assalt, aont les dugues púbbles arrebataren de mans de la hermosa donzella Montserrat, la suor del seu treball i estalvi.

D'allavors ensà l'Isidra es posà al seu servei la pubilla desenganyada, maltractant-la i treient-ne tot el suc que podia i donant-se ab més vici que mai a tota mena de divertiments.

Pero aquell temps anà passant i la Montserrat no decaïent y treballant més del que podia, anava arreconant amagadament el seu estalvi per a poguer arribar al dia altra volta en que podria comprar-se la caseta perduda, que durant el temps de la seva ausencia s'havia embrutat bastant de la pols de la veïna.

S. A. I Z.

Música

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

LA Comissió erectora del monument a Mossen Jacinto Verdaguer, organitzà per la vetlla del prop-passat dijous, un concert extraordinari a benefici del mateix, en el que hi prengueren part, la nostra Maria Barrientos, l'Orfeo Català, la Orquesta Sinfónica de Barcelona i el pianista Ricart Vives.

No es d'extranyar doncs que tant per a l'obra a que's destinaven els beneficis, com per el mèrit dels elements executants, la sala es vegés brillant, com poques vegades.

Com es de suposar, lo que més interessava del programa, era lo que anava a carrec de la senyora Barrientos, car molts eren els qui no havent assistit a les representacions que ha donat darrerament en nostre Teatre Principal—entre'ls quals ens hi contèm nosaltres—esperavem aquest concert, per a conèixer els mèrits d'aquesta artista, de la qual avui, hem de dir, que mai seràn exagerats els elogis que se li dediquin.

En les obres de Mozart, Händel, Martini, Thomas i Grieg, com en les cançons populars

catalanes «Plany» i «El cant dels aucells» armonisats per els mestres Morera i Millet respectivament, feu gala de la gran agilitat de la seva veu, extensíssima i sumament agradable tant en els aguts com en els graves, com també demostrà el seu talent en l'execució de cada una d'elles, fent que totes aquestes qualitats del seu art meravellós, li valgués repetides ovacions, especialment després del patriòtic «Plany» qual aplaudiment semblava inacabable.

Tots els demés elements, de mèrits prou coneguts, contribuïren amb la seva valiosa cooperació a l'èxit de la festa, la que resultà digna de la obra per a que estava dedicada.

LICEU

L'eminent Titta Ruffo, el colós dels baritons, s'ha presentat de nou en les taules d'aquest Teatre, aont tants èxits hi te ja guanyats.

La potencia de la seva veu extensa i agradable com el domini de l'escena que posseeix, l'hi han valgut dos nous èxits, en les representacions de *Il Barbero di Siviglia* i *Rigoletto*, especialment en *Rigoletto*, qual tercer acte per la magistral manera amb que la interpretà motivà una grandiosa ovació, unaním i entusiasta, com poques s'en senten en aquest teatre.

Els demés artistes que hi han intervingut, eren en sa majoria els que les havien ja representat aquesta temporada.

La empresa pot estar satisfeta, car el public ha correspost no deixant en cap representació el mes petit lloc per ocupar.—B.

Unió Catalanista

SECCIÓ OFICIAL

Per la implantació de la Ensenyança Catalana

L'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana ha dirigit el següent comunicat a la Unió Catalanista, Lliga Regionalista, Centre Nacionalista Republicà, Ateneu Barcelonès, Lliga Esperitua de Nostra Senyora de Montserrat, Círcul Artístic de Sant Lluc, Institut de Cultura y Biblioteca popular per a la Dona, Esfudis Universitaris Catalans, Institut d'Estudis Catalans y Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria; entitats firmantes de l'allocució adreçada als Establiments d'ense-

nyança recomanant sigui ensenyada la llengua Catalana i en el qual dona compte del resultat obtingut:

«Molt senyor nostre: An aqueixa entitat que ens honrà firmant l'allocució que's dirigí als Establiments d'Ensenyança de Catalunya, recomanant se donguessin lliçons de gramàtica Catalana, venim a fer-li conèixer el seu resultat.

Els establiments que'ns han contestat, algú d'ells molt important, en general han dit que l'extens programa pedagògic que'ls imposa l'Estat els priva d'ampliar-lo afegint-hi la ensenyança del Català, encar que algú dels referits Establiments manifesta que la ensenyen, emprò no amb l'amplitut que voldrien.

Manifesta també que'l no donar major extensió a la ensenyança de la llengua Catalana es a causa de que'ls pares de llurs alumnes no ho sol·liciten i per això atenen amb major preferència altres lliçons, manifestació que prova, esser més descurt dels pares que dels mestres, puig aquests si se'ls hi demana ho atendran.

Per això vos recomanem, volguen fer-vos ressò d'aquestes manifestacions entre'ls socis d'aqueixa Entitat per a que'ls qui tinguin fills que vagin a Col·legi demanin que se'ls hi ensenyi la gramàtica Catalana i s'acabi'l depriment i vergonyós estat actual de sentir dir a molts Catalans que no llegeixen ni escriuen en sa propia llengua per no haver-los sigut ensenyada a la Escola.

Les contestes referides son d'Establiments de Ensenyança que no tenen com a oficial la llengua Catalana, puig an aquests darrers no cal dir que'ls alumnes hi son instruits no sols de gramàtica si que també de les altres assignatures, en Català.

Barcelona 31 desembre 1912.—El President, Josep Botey; El Secretari, Felip de Hita.»

“Els Segadors” a l'Argentina

EL Català qui es a l'extranger de pas, o com sia, i es troba per un moment al caliu de la llar nadiua, experimenta un goig indefinible.

Aquest goig, doncs, ens l'oportunà'l Casal Català d'aquesta ciutat de Buenos Aires, el 8 del present amb motiu de celebrar el cinqué Jocs Florals.

La festa tingué lloc en el Teatre Odeón, instalat al centre de la capital.

L'aspecte de la sala era corprendor per a nosaltres, Catalans, que allunyats de la Patria anyorada, anem a cercar-ne la visió en l'esclat d'aquestes festes nostres. Al fons de l'escenari hi havia el setial per a la Reina de la festa, cobricelat d'un domàs de quatre barres sagnantes.

I per tot el teatre, el recort de Catalunya arborava els cors.

Abans de comensar l'acte una banda de regiment executà en el vestíbul quelques composicions escullides. A dos quarts de tres prenia seient el Jurat Calificador, algunes representacions i la Junta del Casal que en tant bon lloc posà el nom de Catalunya; i tot seguit, davant d'un escullit auditori, en Faust Casals i Bové feu el discurs presidencial, ple de seny i d'entusiasmes que no arribava a apagar l'agre dolç de l'anyorança.

Trencant la ovació que se li tributà, el secretari dels Jocs senyor Riera i Punfi s'aixecà per a donar lectura a un atinat comentari donant compte de lo rebut, remembrant als Catalans difunts dignes de menció i presentant el veredict que havia formulat el Jurat.

Obert el sobre del que havia d'obtenir la flor natural, resultà ser-ne mereixedor el poeta Miquel Balmas i Jordana, qui oferí el reinat de la festa dels poetes a la gentilíssima senyora Clara Rigalt, acompanyada de sa Cort d'amor.

La «Viola» s'otorgà an en Pere Roca i Martí. I de la «Englantina» en fou guanyador també el poeta Balmas per sa composició «Cant del Almogavar», hermós treball en vers d'un tremp enèrgic i batallador; i que fou com una espurna en la qual s'abrandaren tots els entusiasmes dels Catalans allà congregats per art de la Poesia i de l'amor a la Terra.

Terminà la hermosa festa amb un acurat i vibrant discurs del doctor Mayol, que fou força aplaudit.

A la nit en el mateix teatre y com a complement de festa se donà una vetllada en honor de la Reina dels Jocs Florals, dels poetes premiats y del Jurat calificador. El programa'l composava la tragedia «El fill del Rey» representat pel quadro dramàtic del Casal y un concert donat per l'Orfeo Català de la mateixa casa dirigit per el celebrat mestre Ernest Sunyer.

Amb les cançons de l'Orfeo s'anaren caldejant, encara, els esperits, i al finalisar el concert, unanimitat, a peu dret, i a cap descobert els homes, esclataren les notes sentimentals i fermes d'«Els Segadors.» Tots els ulls espurnejaven, i dels cors sortia la cançó patriòtica com el crit de ressurrecció d'una raça que allà, en el cosmopolitisme de la gran ciutat argentina, afirmava la seva triomfanta vitalitat.

I aixís entre visques a Catalunya i aclamacions delirantes, acabà la gloriosa festa quan els «bon cop de falç» s'esvaïen en el panteig de la gran urbs.—P. i F.

Buenos Aires 9 Desembre 1912.

GARBELLANT

En el número passat, degut a un lamentable extravio d'original aparegué en aquesta mateixa secció més d'una errada que'ns convé aclarir per a evitar torçades interpretacions.

El «garbellant» que feia referencia als nostres volguts confreres de Tarragona, *Catalunya Nova* i *Tarragona Federal*, devia apareixer en la secció de «noves» sense la darrera parrafada amb que sortí imprés.

En quant an aquesta parrafada, era destinada a completar el «garbellant» que's referia a lo molt que sentirem la desaparició del «nostre òrganó conservador.»

Que'ls nostres llegidors vulguin, aixis com els amics de Tarragona, dispensarnos els precedents erros.

El diari d'informació del carrer d'Escudillers, publica la següent sensacional nova:

«Als aparadors de la fotografia Napoleón, al carrer de Fernando, està exposada una fotografia del capità d'infanteria don Manuel Muñoz, mort a Melilla durant la campanya de 1911.»

Decididament la historia de *La Veu* hauria de dividir-se en dos grans èpoques; primera: de des de la seva fundació fins al 25 de Novembre; segona: de des del 25 de Novembre fins als nostres dies.

A Ceuta s'ha inaugurat amb solemnitat la escola d'àrabe que regala Espanya als angherins.

La entrega ha sigut feta pel general Arraiz, qui ha pronunciat un discurs patriòtic.

Els moros han sacrificat un bou en senyal de adhesió.

Be si, un bou, talment com si haguessin estat a la península.

El Progreso declara solemnialment que *Ejército y Armada* i *La Correspondencia Militar* no representen pera res al exèrcit i qu'els seus títols son una enganyifada.

Ja podria ser, ja, pero en el 25 de Novembre, *El Progreso* no pensava aixís.

El ministre de la Guerra va ordenar l'arrest del tinent general don Josep March, per haver fet manifestacions polítiques en document destinat a publicarse: sembla que's tracta d'un telegrama que's diu dirigí el general March al director d'un periòdic madrileny (*España Nueva?*) que es a la vegada diputat republicà (Roderic Soriano?), en el qual s'exposaven certes apreciacions respecte a la situació política present y sobre tot contraries an en Maura y a la seva colla.

El ministre de la Guerra es el general Luque, el qual no sembla haver-se recordat d'aquella seva frase del 1909 quan cercaven el poder els lliberals:

«Yo no tengo de monárquico ni un canto de duro», deia aleshores l'avui ministre de la guerra.

Ha dit en Weyler que estima la retirada del senyor Maura beneficiosa per a la patria, per a la monarquia, pera'l propi partit conservador...

Que sapiguem nosaltres no s'ha ordenat cap nova ordre d'arrest.

Retallèm de *La Veu* que—modestia apart—no ha tingut escrupol en publicarho:

«*El Debate* publica avui el següent solt:

S'ha dit que per a satisfer desitjos dels elements regionalistes de Catalunya el senyor Cambó entrarà a formar part del Govern conservador que a judici de molts substituirà molt aviat al que actualment presideix el comte de Romanones.»

En el miting celebrat per la Joventut F. N. R. el passat diumenge a la sala Imperi, uns quants joves—que no passaven de catorze—intentaren pertorvar l'acte al crit pelat de *Viva España*.

Foren trets—ho diu *El Progreso*—a punta-piés.

Justo castigo a su perversidad.

Llegim que:

«Además del conde de Romanones, se encuentran acatarrados los señores Alba y Luque.»

Pobres senyors! no'ls deu probar esser ministres.

NOVES

El company Armengol Mercader, ha deixat de formar part d'aquesta redacció, per quin motiu ha dimitit la direcció del nostre setmanari que li teníem confiada.

Ha sigut nomenat Director, en Manel Alcàntara i Gusart, el volguéssim amic qui es ànima infadigable de la nostra sembra, que les nostres planes ho diuen prou.

Hem vist agradosament enfortida la redacció amb el concurs del nou company n'Enric Nadal i Blanch, qui serà des d'ara un nou element de cooperació.

Malgrat ja'ns coneguim prou i sigui en va refer la cantada, ho repetirèiem perquè ningú ho oblidí: RENAIXEMENT, ha sigut, es i serà la mateixa cosa, car té una feina única que no li deixa temps per dubtes, i els homes que l'estimen, siguin quins siguin, han de llaurar per el mateix solc.

* * *

S'està tirant, y per lo tant repetirèiem proximitament a nostres llegidors, l'index dels treballs publicats en la nostra Revista durant l'any 1912.

* * *

Els que vulguin enquadrar la col·lecció de RENAIXEMENT de l'any 1912, podran remetre-la, una volta tinguin l'index, a la nostra Administració, junt amb 2'50 pessetes, qu'es l'import de la encuadració inclòs tapes.

Els que sien de fora de Barcelona, els preguem encarescudament es serveixin indicar el conducte de retorn, car nosaltres no acceptem cap responsabilitat en cas de pèrdua.

* * *

Articles del Dr. Martí y Julià.—L'Associació Catalanista de Gràcia prega a les entitats que tenen talonaris per a enviar, que se serveixin enviar-los per tot el dia 15 del corrent, poguent inscriure-hi fins aquesta data als subscriptors que encara hi manquin.

En les nostres Redacció i Administració, doncs, s'admetran inscripcions fins aital dia.

* * *

L'Ajuntament d'Agramunt ha prè l'acort de que des de primer d'any els serenos de dita població cantin les hores en Català. El felicitèiem y no cal dir amb quin goig publicariem la

nova de haver fet igual tots els Ajuntaments de Catalunya.

* * *

Ha visitat la nostra redacció el periòdic regionalista *La Veu del Camp* que's publica a Reus. Queda establert el cambi,

* * *

El concurs d'Historia de Catalunya que organitzat per l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana tenia de celebrarse en nostra ciutat dintre del corrent mes de Janer, s'aplaçat fins a mitjos del Mars proper.

El C. D. de dita entitat ha cregut convenient aquest aplaçament, després de les visites efectuades a diferents col·legis, creient que aixis serà mes nodrit el nombre d'alumnes que hi pendran part.

El terme d'inscripció, es tancarà el dia 28 de Febrer, havent-se de dirigir totes les inscripcions al carrer Comte de l'Assalt 4, pral., aont els hi facilitaràn també tota mena de detalls.

* * *

El Gall.—El darrer número de nostre estimat confrare es força interessant. Aument de planes, professió de gravats i articles firmats per les primeres plomes del nacionalisme fa que poguem, com sempre, recomanar a nostres llegidors aquest setmanari que com nosaltres milita en els rengles de la Unió Catalanista.

CORRESPONDENCIA

REDACCIÓ.

I. MUIRA.—El seu treball ens agrada. D'acort amb el seu pseudònim. Pero li preguem que'ns comuniqui el seu nom veritable.

A. F. i S.—Queda en carterà.

J. A.—Ja ha passat la oportunitat de parlar-ne.

Ll. V. i T.—Anirà: no atenuat, pero espurgat.

R. P.—Efectivament; cau dintre de tots els articles.

C. S.—Aquesta vegada no va, es fals de concepte.

P. F. i E. l.—Anirà; pero no estranyin el que triguin a publicar-se degut a l'abundancia d'original d'aquesta mena.

R. C. i C.—Esmenat podrà anar. Passi per aquesta Redacció, divendres de deu a dotze de la vetlla.

A. N.—Esperem aquella nota per a publicar-ho.

M. T.—Massa prudent.

J. A. i J.—Seria dona'ls-hi massa importancia.

M. V.—Mercès per la carta. El treball queda en carterà.

Jocs Florals de Lleida de 1913

PREMIS ORDINARIS

I.—Flor natural, a la millor poesia que canti l'amor. El poeta que'n sia guanyador deurà fer-ne present a la dama de sa elecció, la qual serà proclamada Reina de la Festa.

II.—Englantina d'or i argent, a la millor poesia a la patria, regal de l'«Associació Catalanista» de Lleida.

III.—Viola d'or i argent, a la mes inspirada poesia que canti la fè, ofrena del Bisbe de Lleida.

IV.—Vuitanta pessetes al millor treball en prosa literaria (novela, contè, obra escènica, narració, etc.).

PREMIS EXTRAORDINARIS

VI.—De l'Ajuntament de Lleida. Un objecte d'art, a una composició en vers o prosa, de tema lliure.

VII.—De la Diputació provincial. Un objecte d'art, a una composició en prosa o vers de tema lliure.

VIII.—Del senyor don Miquel Agelet Besa, Senador Vitalici. Un objecte d'art, a la millor noveleta basada en algún fet històric de Lleida o de sa provincia.

IX.—De la Societat Económica d'Amics del País. Un objecte d'art, a una poesia o treball en prosa, de tema lliure.

X.—De la Cambra Oficial de Comers de la provincia de Lleida. Un objecte d'art, a un treball de tema lliure, en vers o en prosa.

XI.—De la Lliga Regionalista. Un objecte

d'art, el mes acabat estudi sobre'ls beneficis que la provincia de Lleida pot reportar de la Mancomunitat catalana.

XII.—Del Casino Principal. Un objecte d'art, a un treball de prosa o vers de tema lliure.

XIII.—Del Casino Independent. Un objecte d'art a un treball en vers o prosa, de tema lliure.

XIV.—Del Círcol Mercantil. Un objecte d'art, a una composició en vers o prosa, de tema lliure.

XV.—De la Redacció d'«El Teatre dels Infants». Un objecte d'art, a la millor comedia en un acte pera teatre d'infants o conte infantil, amb preferencia a la primera,

Les composicions deuen enviar-se al secretari del consistori don Manuel Florensa (Rambla de Ferràn, 22, principal) per tot el dia 20 d'abril vinent.

L'acte de la solemne repartició de premis se verificarà en un dels dies de la festa major que es del 11 al 15 de maig, publicant-se amb la deguda anticipació, la llista de les composicions rebudes, el veredict del Jurat i el dia i hora en que tindrà lloc la Festa.

Si l'estat econòmic del «Cos d'Adjunts» ho permet s'impremtaran en un volum els treballs premiats; si algún d'aquests fos de molta extensió, se farà sols d'una part a judici del Consistori.

En el cas probable de rebre's l'ofrena d'altres premis s'anunciarà oportunament per medi d'un cartell supletori.

Lleida, 29 de desembre de 1912.—Mossén Antón Navarro, president; Joan Llorens Fàbrega, vispresident; vocals: Mossén Josep Galya, Canonge; Manuel Pereña Puente; Joan S. Griño; Eladi Vila Cuñer; Manuel Florensa, secretari.

Imp. CATALONIA.—Montesión, 23.—Telèfon 1748

Associació Nacionalista Catalana

Homenatge a “Renaixement”

Dissapte 25 de Janer - 10 nit

MUNDIAL PALACE

Preu del cobert: 5 pessetes

LLOCS D'INSCRIPCIÓ:

ASSOCIACIÓ NACIONALISTA CATALANA — Caçador, 4, primer.

LLIBRERÍA CATALANA.—Plaça Beat Oriol, 6.